

Egypte en het Jodendom, tegenreligie of erfenis?

Dubbellezing door Rob Cassuto en Rachel Reedijk
Samen *leren* onder leiding van Bas van den Berg

Lezing 1: Tenach en de Egyptische wijsheidsliteratuur

Napoleon meende dat de wieg van de beschaving in Egypte stond. Het land werd en wordt nog steeds gezien als een bron van wijsheid. In het joodse narratief staat Egypte voor afgoderij. Volgens de egyptoloog Assmann is het jodendom een tegenreligie. Er was een precedent: de zonnecultus van farao Achnaton die monotheïstisch geweest zou zijn. Vanuit antropologisch perspectief moet het vroege joodse denken zijn beïnvloed door de Egyptische religie en cultuur. Zo zijn er diverse literaire parallellen aangetroffen.

Discussie in werkgroepen over motieven en concepten in twee oude teksten:

- de Aton-zonnehymne in vergelijking met Psalm 104
- de Instructie van Amenemopet in vergelijking met het Bijbelboek Spreuken

Lezing 2: Sigmund Freud, Mozes en het Oude Egypte

In “De man Mozes en het monotheïsme” betoogt Freud dat het Jodendom zijn ene godheid en zijn ethische kern te danken had aan de Egyptische priester Mozes. De Israëlieten verzetten zich tegen hun leidsman, die in Freuds theorie zelfs is vermoord, maar toch bleef de essentie van zijn boodschap bewaard. Freud redeneert als psychoanalyticus. Deze invalshoek zou ook in onze tijd nog relevant kunnen zijn, als we denken aan collectieve traumatisering, antisemitisme en het mysterie van de openbaring.

Discussie in werkgroepen aan de hand van de volgende tekstfragmenten:

- Exodus 17 en Numeri 17 in relatie tot Freuds theorie over de rebellie tegen Mozes
- Passage uit Freud over trauma, repressie, herinnering in het collectieve geheugen

Deze dubbellezing wordt aangeboden door PaRDeS, centrum voor dialogisch leren.

Aanmelden: info@stichtingpardes.nl of via de website: www.stichtingpardes.nl/contact

Kosten deelname: € 25,- (inclusief koffie en thee).

Locatie: De Nieuwe Poort, Amsterdam. Claude Debussylaan 2 (vlakbij Station Zuid).

Datum: zondag 25 maart. Tijd: 13.00 tot 17.00 uur.

Bas van den Berg is bestuurslid van PaRDeS en redacteur van *Tenachon*.

Rob Cassuto is psycholoog, auteur van “Reizen in de Tora, commentaren in 2 delen”.

Rachel Reedijk is cultureel antropoloog, auteur van “De Amarna-papyrus”.